

Författarna ser med rätta med oro på denna krympande investering, vilket hotar att äventyra det fortsatta framåtskridandet. Sparviljan har också skadats av det snabbt sjunkande penningvärdet illustrerat av att kronan nu endast är värd 40 procent av värdet 1935. Resten har inflationen ätit upp. Spararna har under åren 1946—1959 förlorat över 21 miljarder kronor på grund av inflationen. Även den starka skatteprogressiviteten har minskat tillgången på riskvilligt kapital varigenom nyföretagsamheten bromsats. Diagrammen visar också att vårt skattetryck nu är högst i Västeuropa.

Den lilla broschyren är en utmärkt sammanfattning över vårt ekonomiska läge och åtskilligt annat, som icke kunnat beröras i denna korta recension, och den rekommenderas som underlag för diskussioner i ekonomiska frågor. Ett fortsatt ekonomiskt framåtskridande är förutsättningen för hela vårt stora reformarbete inom socialvård och medicin och det är klokt att var och en sätter sig in i de förutsättningar som vårt ekonomiska liv ger för fortsatt reformverksamhet.

N. B. N.

*Ännu är det inte för sent
att förnya
prenumerationen på*

Socialmedicinsk tidskrift 1961

*men gör det nu för att
undvika avbrott i distributionen*

Helår kr. 20:—

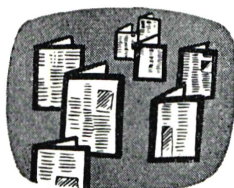
Halvår „ 10:—

Studentprenumeration, helår „ 10:—

Kollektivprenumeration

(minst 25 ex.) helår „ 16:50

Villagatan 5, Stockholm Ö
Postgiro 11 79

UR PRESS- DEBATTEN

Bekymmersam befolkningsprognos

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning riktar uppmärksamheten på de snabbt sjunkande födelse-siffrorna som ännu i viss mån balanseras av de låga döds-siffrorna, vilka med den stigande procenten åldringar i befolkningen icke i längden kan förbli så låga som nu. Befolkningspyramidens deformation kommer snart att visa sig i form av sjunkande befolkningssiffror och en oproportionerligt stor andel åldringar.

Medan födelseöverskottet 1959 uppgick till omkring 34.000, torde de definitiva siffrorna för i fjol stanna vid 28 å 29.000. På femton år har överskottet med andra ord reducerats till mindre än hälften.

Det tjänar inte mycket till att hemfalla åt några moraliska betraktelser inför dessa jämförelser. Men det är alldeles uppenbart att själva befolkningsutvecklingen kommer att på längre sikt försvaga våra möjligheter att expandera i samma takt som andra länder och slå vakt om våra positioner i den internationella konkurrensen. Vi måste iakttä sträng sparsamhet med vår arbetskraft och kommer ändå att bli beroende av den relativt instabila faktor som den utländska arbetskraften utgör.

Barnpsykiatrin

I årets statsverksproposition har icke upptagits den professur i barnpsykiatri i Uppsala som föreslagits av universitetet och kanslern. Detta föranleder gensagor i ett flertal tidningar och en motion i ämnet har också framlagts.

Dagens Nyheter kommenterar:

Det kan i och för sig synas vara av mindre vikt om klinikchefen är professor eller endast överläkare. Bland annat med tanke på ämnets möjligheter att locka till sig unga läkare — särskilt sådana som vill göra insatser inom forskningen — är frågan dock av stor betydelse. Den direkta kostnadsökningen för att omvandla överläkartjänsten till en professur uppgår bara till några tusen kronor. Den riksdagsmotion vari förslag härom framlagts förtjänar därför en välvillig behandling.

Ungdomen och spriten

Svenska Dagbladet anför i en ledare:

Minskningen har framför allt gått ut över det egentliga brännvinet, något som nykterhetspolitiskt sett får anses vara ett extra plus. Totalt är spritkonsumtionen

numera cirka 4 procent lägre än under tiden närmast före motbokens avskaffande. I gengäld har vinkonsumtionen ökat.

Under de tre första kvartalen 1960 minskade i hela landet antalet omhändertaganden med 4 procent — men inte desto mindre låg fylleriet 85 procent över nivån för de tre första kvartalen 1955 (d. v. s. omedelbart före motbokens slopande). Inom missbrukssektorn är läget sålunda fortfarande allvarligt.

Medan det totala fylleriet i städerna utom Stockholm och Göteborg låg 51 procent högre än under motboks-tiden, var ungdomsfylleriet (omhändertagna yngre än 21 år) 138 procent högre. Någon nedgång från 1959 till 1960 har inte kunnat inregistreras; tvärtom har under sistförflutna år en ökning, som inte kan förklaras enbart av det växande antalet ungdomar i åldern 15—21 år, uppenbarligen inträffat.

Det vanliga receptet då det är fråga om att dämpa konsumtionen, kraftigt höjda spritpriser, kan inte ifrågakomma om man framför allt vill träffa ungdomens förbrukning. De unga, som nyss kommit ut i förvärs-
arbete och har gott om pengar, utgör den minst priskänsliga av alla kategorier. Familjeförsörjaren knappar väl ofta in på sin "ranson", om halvbuteljen blir en tvåkrona dyrare, medan den flotte 18-åringen, som har god lön men ingen försörjningsbörda, inte bryr sig ett dugg om den extra tvåkronan när han andrahandsköper sin "halvkruka" av en äldre "kompis". Viktigast är i detta sammanhang att man kommer åt andrahandsköpen. Kampanjen mot överlåtelser bör intensifieras.

Alkoholismen och den av myndigheterna grovt försummade alkoholistvården är en skamfläck på vårt moderna svenska samhälle. Medan ansvaret för alkoholisterna kastas som en boll mellan olika huvudmän och ingen vill ta ansvaret, går en hel mängd individer under, som med bättre vårdresurser och mera genomtänkta vårdformer skulle ha kunnat räddas tillbaka till hälsa.

Mentalvård för ungdom under diskussion

Sjukhusdirektör Gösta Pehrson i Stockholm betecknar situationen i Stockholm som ohållbar när det gäller mentalvård för unga. Han föreslår att antingen omdisponera och sanera en i planen för sanering av Långbro sjukhus upptagen rivningsbyggnad eller att staten upplåter åt staden helt eller delvis den snart färdiga nybyggnaden för alkoholklinik vid Karolinska sjukhuset.

Svenska Dagbladet anför:

Hittillsvarande och från Stockholms stads sida omfattande insatser i ungdomsvården har inte kunnat förhindra att samhället under årens lopp samlat på sig ett ganska stort antal sådana asociala ungdomar, av vilka en del är i trängande behov av mycket kvalificerad sjukvård, särskilt inom det psykiatriska vårdområdet.

Det är icke möjligt att inom ramen för nuvarande

resurser tillgodose det skriande behovet av medicinsk utredning och kvalificerad psykiatrisk behandling av ungdomsklientelet.

Kostnaderna för att upprusta den ingressvis nämnda byggnaden vid Långbro till en provisorisk klinik uppskattas till cirka en halv milj. kr. Det förutsätter dock att minst ett 50-tal vuxna patienter kan överflyttas till andra vårdenheter, vilket icke är så lätt.

Läkarbehovet

Det nyss framlagda betänkandet om det framtida läkarbehovet i Sverige har behandlats överallt i pressen, där man dels refererar de olika siffrorna för läkartätheten i Sverige (en på 1.000 invånare) och på olika håll i utlandet (en på 600—en på 800) och anför utredningens prognos, att behovet om tio år kommer att vara cirka 11.000 läkare och år 1980 15.000, medan vi i dag har ungefär 7.000.

Ny Tid kommenterar:

En kraftig utbyggnad av sjukvården hör till de viktigaste inslagen i den vidgning av "den offentliga sektorn", som under de senaste åren spelat en central roll i socialdemokratins förkunnelse. Det förefaller självklart att regeringspartiet positivt måste bedöma de krav på ökad kapacitet för läkarutbildningen, som utredningens prognoser innebär. Men inte ens om man gör vad som göras kan för att snabbt öka antalet utbildningsplatser, räknar utredningen med att det framräknade behovet skall kunna fyllas. Därför vill man också undersöka möjligheterna att utbilda något hundratal svenska studerande per år vid utländska medicinska läroanstalter. Det är säkert ett klokt förslag, men det vittnar inte särskilt gott om svenskt förutseende, om vi tvingas söka sådana utvägar.

Men för framstegsvänner verkar det naturligt att anpassa de ekonomiska ansträngningarna till de angelägsna behoven, inte tvärtom. Att tala om "panikartade åtgärder", när det gäller förslag som syftar till att bringa oss någorlunda i nivå med andra kulturnationer, skorrar också rätt illa. Självfallet bör det dock understrykas, att behovet inte bara gäller läkare utan också kvalificerad sjukvårdspersonal av alla kategorier, om vår sjuk- och hälsovård skall utvecklas på rätt sätt.

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning anför i en ledare:

Utredningen har övertygande visat, att läkarbristen ännu är så stor att vi under de närmaste åren helt kan inrikta oss på att vidga utbildningskapaciteten. Den bedömer situationen mycket optimistiskt, när den förutsätter att vi skall kunna öka intagningarna med två tredjedelar fram till 1965, fastän resurserna redan är hårt ansträngda. Regeringen skulle kanske göra klokt i att närmare pröva reservanten professor Gunnar Björcks förslag att skapa fria och förkortade utbildningsvägar för vissa uppgifter. Han nämner därvid mentalsjukvården och den teoretiska forskningen men påminner samtidigt om att det i Sovjet finns särskilda utbildningslinjer för barnläkare och hygieniker.

Sydsvenska Dagbladet Snällposten riktar en välbetänt blick mot själva standarden i vår

sjukvård såväl ifråga om läkarutbildning som tillgång på hjälppersonal.

En så starkt ökad utbildning av läkare torde vara omöjlig i vårt land. Utredningen föreslår därför, att åtskilliga läkare skall utbildas utomlands. Men allmänt anses att denna utbildning sällan går upp emot den som sker i Sverige. Det skulle då kunna bli fråga om en standardförsämring, vilket vore olyckligt. Däremot borde ett intensifierat nordiskt samarbete på detta område vara att rekommendera.

Det behövs som bekant inte endast läkare för att tillgodose patienternas vård utan också bland annat sjuksköterskor med en krävande utbildning. Även om man skulle få tillräckligt med läkare, garanterar inte detta en god tillgång på sjuksköterskor om icke de anslagsbeviljande organen tillförsäkrar vederbörande rimliga arbetsvillkor och hygglig ersättning.

Viljan i det avseendet beror i icke ringa mån på den samhällsekonomiska utvecklingen, som har en otäck benägenhet att dämpa utbyggnadstakten även på de mest behjärtansvärda områden. Den svårartade sjuksköterskebristen, som föranlett stängning av vårdavdelningar på många universitetskliniker, gör för övrigt att man undrar hur det svenska samhället inom de närmaste åren skall kunna förverkliga ens större delen av utredningens program. Investeringar kräves som bekant också på andra håll i vårt samhälle.

I en ledare har *Expressen* sett läkarbehovet mot bakgrunden av vår allmänna ekonomiska

utveckling, där man beräknar att invånarantalet i Sverige 1980 har ökat till 8,5 miljoner, var och en har 50 procent mera pengar disponibla för konsumtion. Det kommer då att finnas 1,4 miljoner människor över 65 år mot 0,9 miljoner nu och deras ekonomi är betydligt bättre än pensionärernas i dag. Hälften av den samlade arbetsstyrkan är sysselsatt inom servicenäringarna och mer än hälften av alla anställda är tjänstemän. Dagens 65.000 akademiskt utbildade individer har blivit tre gånger så många. Man pekar också på många nya områden där läkare behövs.

"För oss är det ingen tvekan om att den profylaktiska medicinen i morgondagens värld kommer att få en långt mera framträdande plats på hälsovårdsprogrammet och uppträda vid sidan av sjukvården som en mycket starkare konkurrent om arbetskraften, bl. a. läkarna, än för närvarande."

Exempel på förebyggande åtgärder: hälsokontroller med periodiska undersökningar, systematiskt upplagda, speciella undersökningar för att tidigt upptäcka cancer, sockersjuka, hjärt- och kärlsjukdomar, reumatism och mentala lidanden, krafttag mot luft- och vattenföroreningar, livsmedelstillsatser, buller osv. Samt sist men inte minst: medicinsk forskning.

Här kommer vid sidan om den vanliga sjukvården att finnas gott om arbetsuppgifter för läkare i framtiden.

SOCIALMEDICINSK TIDSKRIFT

Redaktion och expedition: Villagatan 5, Stockholm Ö

Tel. 23 00 50 (växel). Postgiro 1179

Annonssavd.: Strandliden 60, Vällingby. Telefon 38 52 99, 38 77 58

Redaktör och ansvarig utgivare: Dr Erik Husmark.

Redaktionssekreterare: Överläkare Nils Brage Nordlander.

Annonchef: Redaktör Nils Byttner

Prenumerationspris: helår kr. 20:—, halvår kr. 10:—. Studentprenumeration: helår kr. 10:—. Lösnummer kr. 2:50.

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (1 per mån. utom juli och aug.).

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur SMT utan angivande av källan förbjudes.

ANNONSPRISER:

Omslagets andra och fjärde sida Kr. 350:—
Helsida „ 300:—

Halvsida Kr. 175:—
Kvartsida „ 90:—
mm-pris 90 öre pr enkel spalt

Spalthöjd 210 mm
Spaltbredd 70 mm
Sidans bredd 150 mm
(2 spalter)